

Letnik 1, štev. 4 / (september) 2002, ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, Marino Kačič

Naročnikov v digitalni in zvočni obliki: 679

Opozorilo: Avtorji prispevkov so sami odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite se na brezplačen e-Rikoss](#)

KAZALO

0. NOVOLETNA ČESTITKA

1. PREDSTAVITEV: Pionirji računalništva med slepimi in slabovidnimi – Ivan Mlačnik

2. TEST: WINDOWS XP – stabilnost, dostopnost in uporabnost za slabovidne in slepe

3. IZ STROKE: Računalnik pri pouku geografije – 2. del

4. Ne spreglejte: Hitra in brezplačna komunikacija iz računalnika po celem svetu

5. POROČILO: Utrinki iz sejma Reha Care 2002

6. POROČILO: Naš prispevek na InterInfosu 2002

7. NOVICE: Bo ELEKTRONSKA OČESNA MREŽNICA nadomestila oči, ADSL odslej tudi do 4 Mbit/s, Za 1 dolar do legalnih pesmi, Nevarne elektronske voščilnice

NOVOLETNA ČESTITKA

Spoštovani!

Konec leta je čas, ko ljudje hitimo po nakupih, iščemo zabave ali oddiha. Je tudi čas, ko se lahko za nekaj trenutkov ustavimo, razmislimo o sebi, svojih bližnjih in se veselimo prehojene poti. Verjamem in želim, da bi bilo leto, ki je pred nami uspešno tako na delovnem kot zasebnem področju. Želim si, da bi dali prednost sodelovanju pred tekmovalnostjo in zavistjo. Lahko se odločimo za sodelovanje. Glede na to, da smo številčno šibki, je sodelovanje verjetno edini način, da dosežemo cilje za katere se vsi prizadevamo, da se nam zviša kvaliteta življenja in s tem zadovoljstvo. Konec koncev je to cilj vsakega, mar ne? Torej, srečno in podajmo si roke ob božično novoletnih praznikih!

V imenu uredništva,

Marino Kačič

[Na kazalo](#)

PREDSTAVITEV: Pionirji računalništva med slepimi in slabovidnimi v Sloveniji
Ivan J. Mlačnik

DAN, KO SE JE SPROŽIL RAČUNALNIŠKI VIRUS

No, pa sem začel, pisati; pisati tole, ki naj bi bil članek o enem izmed začetnikov računalništva med slepimi v Sloveniji. Naj kar na začetku razčistimo, nikakeršen začetnik in nikakršen računalničar nisem in tako bomo zgodbo imenovali pripoved o nekih dneh, mesecih in letih in o nekem računalniškem virusu, ki me je privedel na to pot.

Kot zelo mlad nisem nič slišal in nič vedel o nekih računalnikih. Morda jih sploh še ni bilo ali pa so bili nekje izven mojega sveta. Nič jih nisem pogrešal in če bi takrat, pa tudi pozneje, kdo omenil, da bom nekoč študiral nekakšno informatiko, bi mu morda rekel, da že mogoče, ampak ne v tej izdaji mojega življenja. No, pa bi ta nekdo imel celo prav in bi se mi zdaj glasno smejal.

Ne še pričakovat, da se bo zgodba v tem odstavku kaj zresnila ali pa da je že

nastopil računalniški virus. Smo namreč šele v mojih gimnazijskih letih. Zgubljal sem vid, bolj ali manj uspešno zlagal moje pubertetniške kocke, nekako mimogrede počel še Gimnazijo, le računalnika ni od nikoder. Pravzaprav je prihajajoči računalniški veter oplazil tudi moja jadra, a plovba ni bila nič bolj burna. Spominjam se, kako sem bil na praksi v računalniškem centru, kjer pa me je bolj od pretoka računalniških podatkov zanimala mlada "računalničarka" iz neke druge šole, ki je tudi v tem centru čakala na virus, da jo okuži.

Poglejte, pa smo v letih, ko naj bi človek že malo vedel, kako in kaj. Odkrito povem, pojma nisem imel, kako naj stvar nadaljujem. Takrat sem si le želel, da bi Gimnazija imela še nekaj letnikov. Treščil pa sem na faks v Kranj, namesto na psihologijo v Ljubljano, za kar želja je tlela nekje v meni. "Resno" sem pričel študirati, še vedno nič o računalnikih, vendar pa je bilo področje že precej računalniško onesnaženo. Vsakdanji pogovori, v katerih seveda nisem sodeloval, so se sukali okoli podatkov, hrambe podatkov, prenosa podatkov, o programih in ukazih, o jezikih in ... a sem pravi čas diplomiral prvo stopnjo in se pobral iz gorenjske prestolnice.

Sedaj pa naj bi šel v službo! O ti vragec! Pa je k sreči niso imeli zame. Kaj storiti? Jasno, naprej študirat, na drugo stopnjo, biti diplomiran! Potem me je pičil! Od kje se je vzel si nebom nikdar povsem na jasnem. Morda je prifrčal iz gojišča razno raznih inštitucij, ki so slepim zagotavljale svetlo prihodnost na področju računalništva v stilu: "Slepi ne bodo več telefonisti; slepi bodo sedaj programirali!!!" Mogoče je, da se mi je zataknil za veke ter sem ga prinesel iz Kranja in me je pičil z zamudo, kot to počne večina računalniških virusov. Skratka, sedel sem za mizo in študiral Baze podatkov.

In sedaj se zgodba, ki jo nekako pričakujete lahko začne. Študiral sem torej informatiko, bil še vedno slep in počasi odkril, da če hočem kam prilesti, bom potreboval menda neskončno drago računalniško opremo. Pa so jo dobili tu, in so jo prejeli tam, podelili so jo raznim predsednikom in drugim "pomembnejšem", jaz študent INFORMATIKE pa še kar brez. Vrtel se je ta krog in vrtel! (Kdor hoče o tem krogu izvedeti kaj več, naj si poljubno mnogokrat prebere zgornji stavek ki se začinja z "Pa so jo dobili tu..." Ko sem bil že na tem, da iz omar vzamem kufre in odidem, sem jo pa le dobil! Našel se je nekdo, ki je rekel besedo zame - "Prisrčna hvala, Gospod!"

Danes delam v CSS kot diplomiran informatik, opazujem kako šola umira ter ugotavljam, da imam mnogo premalo različnih računalniških znanj, da bi bil kos sistemu, ki se kliče Jaws for Windows. Da nebo pomote; računalnik je krasna stvar kot pripomoček za slepe. V divji reki informacijske dobe pa slep DIPLOMIRANI INFORMATIK ni pretirano iskan kader!

Kot ste lahko sami razbrali iz tega mojega pisanja nisem eden začetnikov

računalništva med slepimi v Sloveniji. Sem nekdo, ki je po spletu okoliščin zajadral na to pot, ki pa mu (za enkrat) daje lep kos kruha. Lastnega veselja in pravega naboja pa v teh hladnih mašinah res ne najdem. Nabrane izkušnje pa z veseljem podelim z drugimi, pa ne zaradi računalnika, ampak zaradi človeka!

[Na kazalo](#)

TEST: **WINDOWS XP – stabilnost, dostopnost in uporabnost za slabovidne in slepe**

Davor Krajec, Marino Kačič

Verjetno se vsakemu potencialnemu uporabniku postavi vprašanje: ali je nov operacijski sistem dovolj stabilen in uporaben, da bi ga zamenjal s starim? Slepí/slabovidni pa se še sprašujemo ali je zame dostopen in kaj bom imel od tega? Namreč iz preteklosti imamo slabe izkušnje glede stabilnosti, še zlasti takoj po izzidu novih različic. Drug problem je bila dostopnost pomožnih programov v novih operacijskih sistemih. Več mesečni test Windows XP je dal izjemno pozitivne rezultate. Tako glede stabilnosti, hitrosti kot dostopnosti. Seveda je pri tem potrebno upoštevati nekatere posebnosti uporabnika. Pa pojdemo po vrsti.

Svetovni gigant Microsoft, ki je najbolj poznan po svojem operacijskem sistemu Windows in zbirki pisarniških orodij Office, je konec preteklega leta na trg poslal novo verzijo imenovano Windows XP. Uporabniki pa so razdeljeni na domače in poslovne. Prvim je Microsoft namenil Win XP – Home Edition, drugim pa Win XP – Professional. Obe različici sta razviti na dodobra preizkušeni programski kodi Windows 2000 Professional, kar pomeni 32 bitno arhitekturo in zaščitene pomnilniške module.

Že prvo srečanje z Windows XP pusti le malokoga čisto hladnega. Navduši nas vizualno dodelan grafični vmesnik in mnogo funkcijam. Praktično na vsakem koraku v sprehodu po Windows XP pridemo do novih in novih možnosti, kot bi vstopili v povsem nov svet operacijskih sistemov. Z Windows XP pa je prišel tudi nov način registracije izdelka. To pomeni da morate Microsoftu po internetu ali po telefonu sporočiti ključ, ki ga vam da Windows XP, nato pa vam Microsoft sporoči nov ključ, ki ga vnesete in s tem Windows XP aktivirate. Če tega ne storite ga lahko uporabljate le 30 dni.

Kakšen računalnik potrebujem?

Če le nimate prastarega mlinčka bo stvar delovala dokaj normalno. Za obe različici Win XP potrebujete najmanj procesor s 233 Mhz iz družine Pentium/Celeron, AMD K6 /Athlon/Duron. Priporočljivo je imeti 128 Mb ali več RAM-a in 1,5 Gb prostora na disku. Za udobno delo vam priporočava procesor z vsaj 450 Mhz in minimalno 128 RAM-a. Dobro je imeti tudi grafično kartico srednjega razreda, če želimo okusiti vse vizualne učinke, ki jih ponuja Windows XP.

PRILAGODITVE WINDOWS XP ZA SLABOVIDNEGA UPORABNIKA

Pripomočki za ljudi s posebnimi potrebami so v Windowsih vključeni že od različice 95 dalje. V zadnji različici Win XP pa so prilagoditve na orodja najbolj dovršena in prijazna do uporabnika. Slabovidni imamo na razpolago naslednje prilagoditve:

1. Vkllop visokokontrastnega načina

Postopek: Kliknite Start, nato kliknite Nadzorna plošča in dvokliknite Pripomočki za ljudi s posebnimi potrebami. Izberite jeziček Zaslona in v okvirju Visoko kontrasten način, kliknite Nastavitve.

2. Spreminjanje zaslonske ločljivosti

Postopek: desni klik na namizju, kliknite Lastnosti, kliknite zavihek Nastavitve (izberite ločljivost). Izberete lahko tudi zavihek Videz kjer si lahko po želji nastavite velikost pisav in ponastavite še mnoge prilagoditve. Dalje lahko kliknete okvirček z napisom Dodatno, zavihek Splošno vam omogoča spremembo DPI, če niste zadovoljni z velikostjo elementov na namizju.

3. Uporaba čarovnika za prilagoditev

Postopek: kliknite windows tipko + črko R, v vrstico Odpri vpišite ACCWIZ in sledite navodilom. Končni rezultat bo prilagojen videz glede na vaše želje in možnosti, ki so ponujene.

4. Lupa

Postopek: kliknite Start, pokažite na Vsi programi -> Pripomočki, nato Pripomočki za ljudi s posebnimi potrebami, ter Lupa.

5. Govorec

Postopek: kliknite Start, pokažite na Vsi programi, nato na Pripomočki, pokažite na Pripomočki za ljudi s posebnimi potrebami in nato kliknite Govorec.

Komentar za slabovidne uporabnike

Test sem izvedel v Windows XP Professional. Namestil sem ga na sveže formatirano particijo. Testni računalnik je imel 728 Mhz Pentium III, 320 RAM, 20 Gb diska 7200 rpm ter grafični vmesnik Woodoo 3 3000. Sistem je bil ves čas stabilen in je deloval vsaj 50 % hitreje kot sistem, ki sem ga imel do tedaj (Win ME - odsvetujem).

Windows XP predstavljajo vsekakor dobro alternativo za učinkovito delo tudi za slabovidne. Vgrajene funkcije omogočajo osnovno prilagoditev delavnega okolja za slabovidnega uporabnika. Meni osebno so najbolj ustrezale visokokontrastne nastavitve in prilagoditev velikosti pisav. Ker pa slabovidnost vključuje mnoge podvrste slabovidnosti, bo v večini primerov potrebna še dodatna prilagojena programska oprema. V času pisanja tega članka v Sloveniji še ni bilo mogoče dobiti svetovno najbolj priznanega povečevalnega programa Zoom Text, ki bi deloval v Windows XP. Obetajo se boljši časi. Po 20. decembru naj bi bilo mogoče s prošnjo na ZDSSS dobiti Zoom Text 7.1, ki deluje tudi v Windows XP.

DOSTOPNOST WINDOWS XP ZA SLEPE

Windows XP so grafično in strukturno drugačni od do sedaj uporabljeni Windows 98. Lahko pa jim poljubno spreminjamo izgled in prikaz. Uporabniki Jawsa naj bi nekatere nastavitve spremenili zaradi lažjega dostopa, druge pa zato, da se ne bi zapletali v novi zgradbi.

1. V meniju Start/Kontrolna plošča je drugi po vrstnem redu gumb "Klasični pogled". Predlagam, da pritisnete ta gumb, ker omogoča normalen pogled Kontrolne plošče v obliki seznama, kot ste ga vajeni že iz Windows 98 oz. 2000.

2. V meniju "Opcije za mape", na jezičku "Splošno", nastavite mape na klasičen modus, da se izognete prikazu v obliki web map, ki so za slepega uporabnika nerodne in nepotrebne.

3. V istem dialogu, v jezičku "Pogled", v drevesnem pogledu Nastavitve, morate deaktivirati opcijo, ki pravi "Shrani nastavitve za vsako mapo ločeno".

4. V kontrolni plošči / Opravilna vrstica / Menu Start deaktivirajte opcijo "Skrij neuporabljene ikone v sistemskem predalčku".

5. V kontrolni plošči / Sistem / zavihek dodatno / gumb učinkovitost delovanja nastavitve / zavihek vizualni izgled, izberite radijski gumb, "Nastavi za najboljšo učinkovitost". To odstrani odvečne grafične dodatke, ki so del Windows xp in pohitri celoten sistem.

6. V kontrolni plošči / zvoki in avdio naprave / zavihek zvoki, lahko za vsako dejanje, ki ga storite v Windowsih določite ali spremenite zvok. Nekaterim dejanjem je zvok že dodeljen, npr. ob zagonu Windows, drugim dejanjem lahko sami dodelite zvok, npr. za odpiranje ali zapiranje menijev, minimiranje ali maksimiranje programov, končanja snemanja na CD itn.

Komentar za slepe uporabnike

Test sem izvajal v Windows XP Professional, katerega sem namestil na sveže formatirano particijo PC-ja.

Uporabljal sem vmesnik za slepe Jaws verzija 4.5. Testni računalnik je imel procesor Pentium IV, 1,6 Ghz, 256

RAM, 40 Gb diska ter grafični vmesnik. Istočasno sem Windows XP namestil na prenosni računalnik HP s procesorjem pentium III, 700 MHz, 20 GB disk 510 RAM. V obeh primerih je bil sistem ves čas izjemno stabilen.

Hitrost delovanja je bistveno večja, kar se še posebej pozna na prenosnem računalniku, kjer je poraba baterije cca 30 % manjša.

Pozor! Uporabniki Jawsa so do sedaj uporabljali v glavnem Windows 98, za kar je bila potrebna licenca JAWS Standard Edition for Windows 95/98/Me & XP Home. Če želite uporabljati Windows XP profesional, pa morate kupiti licenco za JAWS Professional Edition for Windows NT/2000/XP Pro, ki je pa dvakrat dražja. Predlagam, da si namestite na računalnik Windows XP home in se tako izognete stroškom. Vsekakor priporočam uporabo Windows XP.

POMEMBNE INFORMACIJE

Cena: za Windows XP Home Edition (obstaja le angleška verzija) je okvirno 32.000 SIT. Windows XP

Professional (ANG ali SLO) pa stane okrog 52.000 SIT.

Nakup: priporočava, da Windows XP kupite pri pooblaščenih prodajalcih Microsoftove programske opreme.

Vse informacije v zvezi z nakupom lahko dobite tudi na telefonski številki Microsoftovih informacij: (01) 5853-449

Internet:: <http://www.microsoft.com/slovenija/windowsxp>

Več informacij: <http://www.microsoft.com/windows/multiboot.asp>
Stran s triki in nasveti: <http://www.tipsdr.com/windows-xp-tips.html>

Dodatne informacije na: davor_krajec@hotmail.com ali marino.kacic@guest.arnes.si

[Na kazalo](#)

IZ STROKE: Računalnik pri pouku geografije – 2. del
Roman Brvar, Tiflopedagog - predmetni učitelj zgodovine in geografije
Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana

Sintetični govor

Sintetični govor slepemu z vajo omogoča poslušanje vsebin iz računalniških zapisov in sprotno zvočno preverjanje pri vnašanju teksta. Programska oprema je sestavljena iz programa, ki po določenem zaporedju sestavlja frekvence in iz svoje baze podatkov črpa zvoke, ki jih sestavlja v besede. Pri tem so upoštevane zvokovno-pogovorne značilnosti slovenskega jezika. Z zvočno kartico in z ostalo programsko opremo ter z izgradnjo slovenske jezikovne baze bo zvočno branje še bolj dostopno slepim učencem.

Avdio-taktilna naprava NOMAD

Nomad omogoča posredovanje govornih informacij o tipnih slikah, ki jih glasovno obarvamo. Tipne predloge namestimo na posebno občutljivo (senzorsko) ploščo. Učenec lahko dela na Nomadu s tipnimi grafikami ali s tridimenzionalnimi predlogami. Ker je naprava avdio-taktilna (zvočno-tipna), prihajamo do informacij z dotikom in zvokom. Učenec istočasno posluša govorno informacijo in občuti informacije s tipne predloge. Učenec se lahko s pomočjo Nomada orientira, računa razdalje in površine. Na predloženem tipnem načrtu spoznava vsebino zemljevida, načrta, slike, diagrama ali samostojno išče odgovore na postavljena vprašanja. Nomad je primeren tudi za slabovidne učence. Nomad slepemu v veliki meri zamenjuje vizualne multi-medijske programe. Prav občutek, da tipna predloga (zemljevid, slika ali predmet) oddaja slušno informacijo, pritegne slepega učenca, da

raziskuje, se raje uči ali programira.

Računalnik je pripomoček za današnji čas in prihodnost. Računalniška »knjiga« je postala pomemben vir znanja tudi slepemu in slabovidnemu učencu.

Videča oseba v komunikaciji s slepim ali slabovidnim učencem

Minimalni pogoji:

- Računalniška opismenjenost,
- Seznanjenost z možnostmi in potmi komunikacije med videčim in slepimi ali slabovidnimi osebami,
- Poznavanje posebne opreme in programov, ki omogočajo delo slepega in slabovidnega na računalniku

Zaključek

Raznovrstna oprema in specialni pripomočki omogočajo, da učenci z različnimi individualnimi zahtevami vidne zaznave uspešno sledijo pouku in so pri praktičnih zaposlitvah samostojni in uspešni. Kot pogoj za izvajanje računalniško podprtega pouka je ustrezna strojno-programska oprema z multimedijskimi računalniki in računalniška pismenost tako učitelja kot učenca.

Možnosti uporabe računalnika pri pouku je še veliko. Poseben izziv predstavlja možnost namestitve programa za delo preko računalniškega zaslona, ki bi slepim omogočila, da preko tipne predloge, ki jo prilepimo na zaslon, raziskujejo oziroma delajo neposredno v izbranem programu s pomočjo multimedijske opreme. Ta možnost je v primerjavi z Nomadom lahko še hitrejša. Več lahko slepi pričakujejo tudi od praktične uporabe dlančnika, zvočne knjige in satelitske navigacije, ki pa je predpogoj, saj omogoča orientacijo, ki je predpogoj za vsakršno aktivnost slepega.

Razlaga pojmov

Sredstva komuniciranja - sredstva, ki omogočajo slepim in slabovidnim učencem povezavo z okoljem. Ta

sredstva so lahko računalnik, pisalni stroj, optakon itd.

NOMAD - računalniška zvočno-tipna slika, ki omogoča spoznavanje vsebine s tipom in zvokom (govorjeno

besedo, določenim tonom ali sintetično govorno informacijo).

Računalniška knjiga - sistem tekstovnih informacij na računalniku. Z brajevim zaslonom in zvočnim izhodom je ta

način računalniške informacije dostopen tudi slepim učencem.

Zvočna knjiga - knjiga, posneta na avdio kasetah, traku ali pa jo poslušamo preko zvočne kartice na računalniku.

Integracija - pomeni vključitev slepega ali slabovidnega učenca v sredino, kjer je doma, kjer je njegova družina

in prijatelji. Integracija ima v primerjavi z azilom vsekakor prednost, toda le v pogojih, da je slepi oz. slabovidni učenec enakovreden osebek v razredu in v okolju, kjer živi, da ima možnost in pogoje pri uresničevanju svojih specifičnih potreb.

e--mail: roman.brvar@guest.arnes.si

[Na kazalo](#)

Ne spreglejte: **Hitra in brezplačna komunikacija iz računalnika po celem svetu**
Marino Kačič

Sodobna računalniška programska oprema v kombinaciji z internetno tehnologijo omogoča kup različnih storitev. Naprimer izmenjavo digitalnih dokumentov, zvoka, slike, telefoniranje, skupno delo dveh računalnikov na različnih lokacijah, ,pomoč od daleč, ipd. Do nedavnega je to zahtevalo komplicirane programe in drage hitre računalnike. Sedaj pa je pred nami program MSN Messenger, ki združuje kopico funkcij in storitev. Je brezplačen, enostaven za uporabo in zelo koristen.

MSN Messenger za Windows je brezplačen program (v 26 jezikih), ki združuje orodja za internetno komunikacijo. Je integriran z internetnimi programi in je z njimi kompatibilen. V MSN Messengerju preprosto izberete eno izmed 11 funkcij in jo uporabite:

1. Instant message (neposredno sporočilo)

Omogoča, da si s sogovornikom kjerkoli na svetu neposredno in v istem hipu dopisujete. Lahko bi rekli, da se pogovarjate v obliki pisave. Praktično izgleda tako, da se odpre dodatna aplikacija (list) z dvema pogovornima oknom. V enega tipkate sporočilo oz. stavke, ki se izmenjujejo s sogovornikom. V drugem se izpisujejo vaša in sogovornikova sporočila oziroma sporočila sogovornikov, če se pogovarjate istočasno z več hkrati. Dialogi se izpisujejo kakor pogovor: najprej ime, sledi pa sporočilce. Zelo praktično za klepet ali dogovor o delu ... Indikator tipkanja kaže, kdaj sogovornik tipka, slepim pa to pove zvok tipkanja.

2. Call a phone from your computer (pokliči telefon iz svojega računalnika)

S pomočjo te funkcije (PC to Phone) iz svojega računalnika telefonirate v navadno ali GSM telefonsko omrežje in to kamor koli po svetu. Imeti morate mikrofona in zvočnike

ali slušalke in povezavo z internetom. Potem si izberete enega posrednika (provaiderja) kjerkoli na svetu, vplačate prek kreditne kartice določen znesek in že lahko kličete kamorkoli želite. (op. vsa ta opravila opravite v samem Messengerju in to na dokaj preprost način)
Sugestija: Še posebej je ta funkcija uporabna, če se pogovarjate z oddaljenimi državami, kjer bi pri klicu iz svojega stacionarnega telefona drago plačali pogovor. Medtem, ko je funkcija "PC to Phone" bistveno cenejša. Primer: s pomočjo te funkcije sem opravil 10 minutni pogovor na sorodnikov domači telefon v Avstraliji Za to sem plačal 0.5 EUR, kar znese približno 113 SIT oziroma okrog 11 SIT na minuto. Medtem, ko je telefoniranje po stacionarnem telefonskem omrežju za 12 do 15 krat dražje.

3. Voice conversation (govorna komunikacija)

Če imate mikrofona in slušalke ali zvočnike, se lahko neposredno (PC to PC) povežete z prijateljem ali sodelavcem, ki ima računalnik z podobno opremo in se pogovarjate. Stvar dela zelo dobro in učinkovito.

Sugestija: na ta način se lahko zelo poceni pogovarjate s kolegi, sodelavci ali sorodniki kjerkoli na svetu, saj plačate le lokalno tarifo impulza. Če pa ste na internet priklopljeni prek kabla ali ADSL omrežja, pa je pogovor čisto zastoj, ne glede na oddaljenost in čas pogovora.

4. Video conversation (video komunikacija)

Če imata s sogovornikom na računalniku (PC to PC) priklopljeno mini kamero, se lahko pogovarjate, pri tem pa imate še sliko sogovornika oziroma sogovornikov. Opomba: za video komunikacijo so potrebne dobre povezave saj zvok in slika zasedeta precej podatkov.

5. Send a file or photo (pošlji dokument ali sliko)

Zelo uporabna funkcija (PC to PC) s pomočjo katere si direktno lahko izmenjate dokumente kakršne koli velikosti in oblike (npr. tekste, glasba, slike, programi ...) Prenos je odvisen od hitrosti vaše povezave z internetom. V principu pa je preprost in hiter.

6. Send e_mail (pošlji e-pošto)

Ta funkcija omogoča pošiljanje klasične elektronske pošte kot jo običajno poznamo. Program vas lahko sproti obvešča o prejemu novega e-poštnega sporočila v MSN Hotmail. Opomba: če imamo instaliran na računalniku Outlook expres, se ta funkcija poveže z obstoječim e-poštnim programom.

7. Send a message to a mobile device (pošlji sporočilo na prenosno napravo)

S to funkcijo pošljete sporočilo (messages) na prijateljev GSM ali drugi prenosni telefon.

Opomba: žal ta funkcija zaenkrat pri nas ne deluje.

8. Go to chat rooms (sobe za klepet)

S to funkcijo se priklopimo na tako imenovane sobe za klepet, kjer se neposredno dopisujemo s sogovorniki po svetu. te sobe so običajno interesno definirane: šport, gospodarstvo, računalništvo, znane osebe, ipd.

9. Ask for remote assistance (oddaljena pomoč)

S pomočjo te funkcije (PC to PC) se lahko dva računalnika povežeta med seboj tako, da lahko eden začasno upravlja z drugim. na ta način vam lahko kolega ali strokovnjak odpravi težave na računalniku, spremeni nastavitve ipd.

Opomba: funkcija je zelo koristna za pomoč, vendar mora biti povezava z internetom dovolj hitra.

10. Start application sharing (delitev skupne aplikacije/programa)

Ta funkcija omogoča, da dva ali več uporabnikov, na različnem koncu sveta, delita oziroma uporabljata isti program. Lahko naprimer povabite prijatelje k igranju "directplay" igre ali se dva hkrati učita ali pa več ljudi dela na enem projektu.

11. Start whiteboard (skupna risalna deska)

S to funkcijo (PC to PC) lahko poženete skupno risalno desko, kjer dva ali več uporabnikov rišejo na eni "skupni" risalni deski. Na ta način lahko dela tim.

Izgled in Uporaba

MSN Messenger je program, po izgledu podoben ostalim Microsoftovim programom. V meniju ali s klikom

miške aktiviramo željeno funkcijo, ki se kot nova aplikacija odpre in je za vsako funkcijo drugačna. Program

MSN Messenger, ki ga imamo instaliranega v računalniku se mora povezati s posebnim računalnikom

strežnikom, tako imenovanim MSN Messenger service, ki omogoča vse te funkcije.

Na ta strežnik se samo

prvič prijavimo, v nadaljnih vzpostavitvah se program odjemalec samodejno poveže.

Razen, če nimamo drugače nastavljeno. Praktično to pomeni, da ko nastavite

potrebne parametre, uporabljate vse funkcije enostavno in

brezplačno. O uporabnosti govori podatek, da je v prvih šestih dneh MSN Messenger storitev imela že 700.000 uporabnikov.

Komentar

Test je bil opravljen z Operacijskim sistemom Windows XP, MSN Messenger 4.6 in vmesnikom za slepe Jaws 4.02 in 4.5. Pri uporabi Jawsa 4.02 je bila dostopnost zelo visoka. pri uporabi Jawsa 4.5 pa kar se tiče funkcij

100 procentna. Logično pa je, da za slepe ni možno risanje na skupni risalni deski ali uporaba videa. Ostale storitve pa so uporabne.

Sugestija: MSN Messenger je vključen v operacijska sistema Windows XP pro in XP home. Uporabniki ostalih operacijskih sistemov (win 98, me, MAC ...), pa ga morate inštalirati. Brezplačno ga lahko snamete na povezavi spodaj.

Prednosti:

- brezplačen program in nekatere brezplačne storitve,
- popolna dostopnost
- na voljo je tudi v SLO različici
- multimedijška komunikacija
- zelo uporabno za slepe/slabovidne, saj si na ta način lahko olajšajo, pohitrijo in pocenijo komunikacijo in delo. bodisi za izobraževalne, delovne kakor za vsakdanje potrebe. Zelo priporočam!

Dodatne informacije

Preberite si: <http://messenger.msn.com>.

Download za Win 98/Me: <http://messenger.msn.com/sl/default.asp?client=1>

Download za Win XP: <http://messenger.msn.com/sl/download/download.asp?client=0>

[Na kazalo](#)

POROČILO: Utrinki iz sejma Reha Care 2002

Bogdan Saksida, Dušan Sterle

Letošnji mednarodni REHA CARE sejem- trinajsti po vrst i- je potekal od 23. do 26. Oktobra v Dusseldorfu. S strani ZDSSS so se ga udeležili Igor Miljavec, Tomaž Wraber s spremljevalcema oz. voznikoma Dušanom

Sterletom in Bogdanom Saksido.

Na sejmu se je v osmih halah predstavilo preko tristo razstavljalcev iz 15 držav.

Razstave so potekale v okviru

12 tematskih sklopov –od vsakodnevnih pripomočkov, transportnih in komunikacijskih pripomočkov, posebnih

oblačil, športnih rekvizitov itd. Zajete so bile vse skupine invalidov od gluhih, slepih do tistih na vozičkih. Za

slednje je bilo še največ razstavljenih predmetov oz. pripomočkov.

Poleg tega pa so vzporedno z razstavo potekale tudi delavnice oz. posebne

predstavitve kot so: Invalidi in njihovo delo, jahanje kot terapija, inovativni kotiček, oaza občutkov in čutil, center potovalnih agencij za invalide, športni center itd. Nas so seveda zanimali predvsem pripomočki za slepe in slabovidne. Zaradi tihega dogovora, da se predstavniki proizvajalcev in zastopniki za pripomočke za slepe in slabovidne sejma udeležujejo le vsako drugo leto, je bilo letos manj predstavnikov iz tega področja, skupno smo našli le devet podjetij oz. zastopnikov.

Že na samem vhodu v dvorano 3 v kateri so bili predstavljeni razni športi za invalide, nas je pritegnila igra »Curling za slepe in slabovidne«, le da se to ne dogaja na ledu kot običajno, temveč na parketu. Igra v zasnovi še najbolj spominja na balinanje, le da so namesto krogel posebne ročke, ki jih metalci oz. igralci poizkušajo čim bolj približati centru oz. zvočnemu balincu. Tudi same ročke oddajajo zvok, tako da lahko slepe in slabovidne osebe sledijo poteku dogajanja same igre. Poleg že tradicionalnih športov za slepe in slabovidne kot so Golbal in torbal so predstavili tudi zimske športe (tek na smučeh in alpsko smučanje), ter jadranje na deski. Na videu smo videli tudi ekstremne športe kot so jadralsko padalstvo in letenje z zmajem, vendar se je že iz posnetkov dalo razbrati, da niso preveč priporočljivi za slepe in slabovidne, razen v tandemu.

V dvorani 5 so bili predstavljeni pripomočki za slepe in slabovidne. Pa pojdimo kar po abecednem redu:

Podjetje ABP iz Wupertala je predstavilo razne brezžične povezave tipkovnic z računalnikom.

Prednost takih povezav je v prostorski gibljivosti, saj je lahko npr. tipkovnica oddaljena od računalnika in ga z njo lahko upravljamo tudi iz naslonjača.

Podjetje Baum je naš stari znanec na področju pripomočkov za slepe in slabovidne. Predstavili so svoje brajeve zaslone. V ospredje pa so postavili svojo programsko opremo – govorni vmesnik Virgo 4. Kakšnih posebnih novosti letos niso predstavili.

Tudi Handy Tech je letos pokazal vse svoje lastne proizvode oz. proizvode, ki jih zastopa.

Prikazane so bile modularne 40 in 80 znakovne vrstice, zelo ergonomične Braille Wave vrstica in priročna naprava z imenom »Knjižni molj«, ki omogoča branje elektronskih knjig na osnovi 8 znakovnega brajevega prikaza, ima 8MB flash spomina in baterije, ki omogočajo do 20 urno uporabo brez zunanega vira napajanja. Ima pa tudi nastavitve ure, bujenja, štoparice in timerja. Pokazali so tudi »Grafično okno« to je naprava, s katero je možno na posebnem brajevem zaslonu (16 krat 24 znakov) prikazovati preprostejše grafične znake .

Poleg strojne opreme pa so pokazali tudi precej programskih rešitev med njimi tudi Blinux – operacijski sistem Linux za slepe verzija SuSe Linux 7.1 in program za ekransko povečavo Bigshot proizvajalca Ai Squared. Od vsakodnevnih pripomočkov

pa sta izstopala govoreči znanstveni kalkulator Galixa in merilec krvnega pritiska Visomat.

Zastopniško podjetje Novotech je predstavilo vrstice proizvajalca Alva, pri katerih izstopa nova 84 znakovna vrstica serije 584 Satellite Pro. Predstavili so tudi govoreči scanner »Lesephon«, ter napravo za slabovidne ZoomAxos, ki je kombinacija Elektronske lupe v povezavi z upravljalno tastaturo. V programski ponudbi pa smo zasledili program ZoomText proizvajalca Ai Squared.

Med proizvajalci elektronskih lup smo zasledili proizvode podjetja Optron, ki je predstavil vse svoje modele , tako stacionarne (Optron TLG in Milan)) kot prenosne (modela Portable in PCT3). Slednji model je vsestranski, saj ga je možno v stilu namizne svetilke priklopiti na katerikoli televizor oz. s posebnim adapterjem tudi na računalniški monitor .

Podjetje Ash Technologies pa je predstavilo svoje že znane modele, kot so TVI Color , prenosno elektronsko lupo Liberty in inovativno povečalo Andromeda na osnovi 17 inč LCD zaslona. Zanimiva je tudi njihova lupa Prisma, ki je zelo priročna in poleg prikaza na televizorju omogoča ogled opazovanih objektov tudi na računalniškem zaslonu s pomočjo VGA konvertorja.

Letos smo poleg znanih proizvajalcev zasledili tudi cenovno ugodno ponudbo češkega podjetja Donat Company, ki ponuja brajeve vrstice, ki so mešanica Alvinih modelov Satellite in Baumovih Vario.

Tudi letos je svoj prostor zasedla Zveza za podporo organizacij za slepe »VZFB«, ki je na svojem predstavitvenem prostoru predstavila celo paleto pripomočkov za slepe raznih proizvajalcev. Na tem prostoru so se tehnični pripomočki lahko tudi kupovali. Ponujali so od govorečih in taktilnih tehtnic, diktafonov, kolor testerjev, pisalnih strojev in ur do igralnih kart prilagojenih za slepe in slabovidne. Z istim asortimanom se je predstavil tudi Saški deželni center za slepe in slabovidne.

Na Centru potovalnih agencij nas je presenetila ponudba pravcatega Hotela za slepe in slabovidne, ki svoj prospekt ponuja v brajici. Tudi sam hotel je prilagojen uporabi slepih, saj so vsi meniji v brajici, po zagotovilih predstavnikov, pa je možno s seboj pripeljati tudi psa vodiča. Te podatke lahko preverite osebno, če boste kdaj obiskali Hotel Silverio v Gallspach-u v Avstriji.

[Na kazalo](#)

POROČILO: **Naš prispevek na InterInfosu 2002**
Marino Kačič

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bila od 21. do 25. oktobra sejemska -kongresna prireditev Interinfos. Dne 24. oktobra, v sekciji Uporaba informacijskih tehnologij za izboljšanje kakovosti življenja, je potekala tudi predstavitev tem v povezavi s slepimi in slabovidnimi. Predstavniki Inštituta Jožef Štefan so pokazali in poročali o nadaljnjih korakih za razvoj Slovenske sinteze govora - Govorec. Predstavniki Centra slepih in slabovidnih iz Škofje Loke g. Koprivnikar je predstavil storitev za delo slepih/slabovidnih na daljavo - Centreks. Sam sem imel predavanje z naslovom "Računalnik - več kot orodje za integracijo slepih in slabovidnih". Predavanje je bilo kombinacija klasičnega govornega podajanja vsebine ob spremljavi Powerpointove prezentacije in sočasna demonstracija povedanega na prilagojeni računalniški opremi. Poleg virtualne predstavitve sem možnosti uporabe sprotno prikazal in komentiral na računalniku, kar so videči obiskovalci prek projektorja spremljali na steni.

V predavanju sem se dotaknil tem: Je lahko računalnik most med svetom videčih in svetom slepih in slabovidnih? Je računalnik oko za slepega ali slabovidnega? Je računalnik varčevalec časa? Kako vpliva sodobna informacijska tehnologija na spremembo kvalitete življenja in ali nas osebno spreminja? Nadaljeval sem z navidezno enakostjo in pastmi sodobne informacijske tehnologije in družbe ter zaključil z mislijo, da se enakopravnost začne z razvojem takšnih naprav in tehnologij, ki bodo v osnovi vsem dostopne. V primeru, da svet slepih (oziroma slabovidnih, gluhih, naglušnih, gibalno oviranih, starejših itd.) razvija svoje tehnologije in naprave, ne bo tehnologija most med različnimi svetovi, pač pa poglobljanje dosedanjega prepada. S tem pa bi izgubili edinstveno priložnost v vsej človeški zgodovini, da prek sodobne tehnologije in na njeni osnovi zgrajeni postmodernistični oziroma informacijski družbi presežemo naše primanjkljaje in gradimo na naših sposobnostih.

[Na kazalo](#)

NOVICE: Bo ELEKTRONSKA OČESNA MREŽNICA nadomestila oči, ADSL odslej tudi do 4 Mbit/s, Za 1 dolar do legalnih pesmi, Nadležna elektronska čestitka

Pripravil, *Marino Kačič*

Bo ELEKTRONSKA OČESNA MREŽNICA nadomestila oči

Strokovnjaki iz kalifornijske univerze razvijajo elektronski očesni vsadek, za katerega verjamejo, da bo pomagal slepim ljudem ponovno videti. Gre za mikročip, ki deluje na principu stimuliranja nepoškodovanih celic okoli očesne mrežnice. To bo vzpodbudilo celice v možganih, kar bo ljudem pomagalo, da bodo ponovno videli. Testi na živalih so namreč pokazali, da ta majcen, le 4 milimetre velik mikročip lahko povrne vid. Deluje pa kot umetna očesna mrežnica, ki jo bodo lahko operativno vstavili v oko. Po uspešnih poskusih vsaditve mikročipa v oči štirih psov sedaj sodelujejo z znanstveniki iz Lawrence Livermore National Laboratory, s pomočjo katerih bodo razvili mikročip, ki ga bo mogoče vstaviti v oči ljudi. Menijo, da bi lahko bil pripravljen v naslednjih treh letih.

Prototipi vsadka vsebujejo 16 elektrod, ki pacientu omogočajo zaznavanje prisotnosti ali pomanjkanja svetlobe.

Nov vsadek t.i. "naslednje generacije«

umetne očesne mrežnice pa bo vseboval 1000 elektrod in bo nosilcem omogočal zaznati tudi podobe.

Strokovnjaki menijo, da bo takšen vsadek pomagal ljudem, ki izgubljajo svoj vid, pa tudi tistim, ki so registrirani kot slepi, tako da bodo ponovno videli.

Vir: <http://novice.svarog.org/>

ADSL odslej še hitrejši - tudi do 4 Mbit/s

Siol je predstavil nov hitrejši prestižni paket za dostop do interneta, ki bo omogočal prenos podatkov do hitrosti

4 Mbit/s. Prenovili so tudi ponudbo obstoječih Standardnega in Komfortnega paketa ADSL, ki bosta

uporabnikom za nespremenjeno ceno omogočala še hitrejši prenos podatkov v smeri od uporabnika proti

centrali ter jim nudila tudi druge dodatne storitve. Novost je tudi, da bo ADSL odslej po ugodnih cenah na voljo študentom in dijakom.

Cene obstoječih paketov so ostale nespremenjene, cene novih pa odražajo ugodno razmerje med kakovostjo in

ceno: Standardni paket ADSL je fizičnim osebam na voljo po ceni 8.060,00 tolarjev, pravnim osebam za

12.700,00 tolarjev, študentom in dijakom pa le za 5.900,00 tolarjev. Komfortni paket lahko fizične osebe dobijo že za 9.900,00 tolarjev, pravne osebe za 15.600,00 tolarjev, študentje in dijaki pa za 7.740 tolarjev. Cenovno ugoden je tudi novi Prestižni paket, ki je fizičnim osebam na voljo za fiksen mesečni strošek 13.580,00 tolarjev, pravnim osebam za 21.400,00 tolarjev, študentom in dijakom le za 11.420,00 tolarjev.

Vir: www.siol.net

Za 1 dolar do legalnih pesmi

Največja svetovna glasbena založba Universal Music je najavila začetek spletne prodaje glasbe. Naprodaj bo 43.000 pesmi po ceni en dolar za vsako. Do glasbe bo moč priti preko posebej opremljenih prodajnih mest ali kar od doma oziroma službe preko medmrežja.

Ponudba je naslednja: ena pesem en dolar (oziroma cent manj), cel album pa, ne glede na število pesmi, ki so na njem, cent manj kot deset dolarjev. Tako kupljene pesmi bo moč brez težav zapeči na zgoščenko kar je vzorčni primer za druge glasbene založbe. Zabave še ni konec: glasbo bo moč brez težav prenesti tudi na prenosne medijske predvajalnike, dlančnike, prenosnike, ipd.

Vir: <http://www.siol.net/novice>

Nadležna elektronska čestitka

Podjetje F-Secure, ki razvija protivirusni program, je te dni pričelo dobivati obvestila uporabnikov interneta, da so prejeli po elektronski pošti nenavadno Čestitko, ki se razpošilja po internetu in se razpošlje vsem, ki jih ima uporabnik v imeniku. V čestitki je zapisano, da jih na spletni strani friendsgreetings čaka elektronska čestitka. Ko uporabnik to spletno stran obišče, se izpiše obvestilo, da mora namestiti program in ali se s tem strinja. Med postopkom namestitve program uporabnika vpraša (v angleškem jeziku), ali sme razposlati sporočilo na vse naslove, ki jih ima uporabnik v adresarju programa Outlook. Veliko uporabnikov interneta v želji, da bi čim prej prebrali virtualno čestitko, to potrdi. Program Friend Greetings ni virus ali črv. Je nova oblika nezaželenih sporočil (spam), ki se razpošiljajo z uporabnikovim dovoljenjem. Uporabniki lahko program odstranijo, če v

Nadzorni plošči pod Dodaj/Odstrani programe, odstranijo programa "Friend Greetings" in "WinSrv Reg". Sicer pa je novo letno obdobje čas, ko se razpošilja vse mogoče reklame pa tudi viruse. Bodite previdni!

[Na kazalo](#)

=====

=====

Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva. Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo vas prosimo, da nam sporočite in izbrisali vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, pišite v [Uredništvo](#)
[Tu pa odsrftate Na domačo stran Rikoss](#)

© 2002-2005, Uredništvo Rikoss, [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)